

Jarosław Maciejewski

"Pisarze polscy: przewodnik biograficzny i bibliograficzny"

Biuletyn Polonistyczny 20/3 (65), 75-77

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

gotowywania dwóch ostatnich z planowanych, a najwcześniejszych chronologicznie serii, a więc s. I: "Literatura polska w okresie klasycyzmu i sentymentalizmu" (tomów 3) oraz s. II: "Polska literatura romantyczna do 1830 r. i na Wielkiej Emigracji" (tomów 2), przy czym w przekonaniu redakcji pierwsza z nich jest pilniejsza do zrealizowania, głównie ze względu na stosunkowo skromną literaturę dotyczącą pisarzy i problemów tego okresu.

Mgr Irena Wyczańska

**„PISARZE POLSCY
PRZEWODNIK BIOGRAFICZNY I BIBLIOGRAFICZNY”**

W roku 1975 Dyrekcja Instytutu Badań Literackich PAN zaproponowała zespołowi osób związanych uprzednio z edycją "Nowego Korbuta" i "Słownika Współczesnych Pisarzy Polskich" podjęcie nowej imprezy: przygotowanie zminiaturyzowanej wersji obu wymienionych wydawnictw, która powinna spełniać rolę podręcznego informatora biograficznego i bibliograficznego o przeszło dwóch tysiącach pisarzy działających w okresie od średniowiecza po współczesność. Tytuł wydawnictwa będzie brzmiał: "Pisarze polscy. Przewodnik biograficzny i bibliograficzny".

Potrzeba tego rodzaju wydawnictwa wydaje się oczywista: ma być ono adresowane nie tylko do wąskiego kręgu specjalistów, lecz służyć przede wszystkim odbiorcom nieprofesjonalnym, mającym trudności przy korzystaniu z kompendiów zbyt szczegółowych, skomplikowanych w układzie i w konwencji opisu, a nadto wydanych w małych, trudno dostępnych nakładach. Wydawnictwo takie przyniesie nie tylko rzetelną i wyważoną hierarchicznie informację o najważniejszych faktach z życia pisarzy oraz zestaw tytułów napisanych przez nich utworów, uporządkowany według chronologii powstawania i zaopatrzony w adnotacje o najważniejszych perypetiach tekstowych i wydawniczych; będzie ono ponadto spełniać rolę przewodnika polecającego rzeczy istotne, szczególnie w zakresie bibliografii przedmiotowej. Autorzy pracy powinni zatem zrezygnować z kolekcjonowania pełnej dokumentacji bibliograficznej, a tylko wyręczyć zainteresowanych

przy dokonywaniu wstępnych selekcji, koniecznych dla doboru potrzebnej literatury na określony temat.

Wstępną gotowość wydania takiego dzieła zgłosił Państwowy Instytut Wydawniczy. Publikacja całości planowana jest na rok 1981 lub 1982 i ma obejmować trzy tomy, objętości 180-190 arkuszy każdy, w których hasła osobowe pisarzy ułożone zostaną w jednym ciągu alfabetycznym nazwisk - tom I: A-J, tom II: K-P; tom III: R-Ż + tabela chronologiczna.

Dyrekcja IBL powołała Komitet Redakcyjny wydawnictwa w składzie: Elżbieta Aleksandrowska, Jadwiga Czachowska, Jarosław Maciejewski (redaktor naczelny), Anna Polakowska (sekretarz wydawnictwa), Tadeusz Witczak. Zespół autorski składa się głównie z osób związanych z pracownikami "Nowego Korbuta" i "Słownika Współczesnych Pisarzy Polskich" - poszczególne hasła podpisane będą kryptonimami osób opracowujących.

Komitet zakończył już wstępne prace organizacyjne, a zespół rozpoczął konstruowanie haseł do I tomu. Na listę przeszło 2 tysiące haseł złożyły się: ok. 300 haseł staropolskich (odp. red. nauk. - T. Witczak), ok. 250 haseł pisarzy Oświecenia (odp. red. nauk. - E. Aleksandrowska), ok. 250 haseł pisarzy romantyzmu (odp. red. nauk. - J. Maciejewski), ok. 370 haseł pisarzy pozytywizmu i Młodej Polski (odp. red. nauk. - J. Maciejewski), ok. 850 haseł pisarzy z okresu XX-lecia międzywojennego i współczesnych (odp. red. nauk. - J. Czachowska). Literatura przedrozbiorowa stanowi zatem 28% całości, literatura okresu rozbiorów - 32%, literatura wieku XX - 40%. Podstawą skonstruowania takiego zestawu były listy haseł w "NK" i "SWPP". Wybrano z nich 60% haseł staropolskich, 50% haseł oświeceniowych, 65% haseł romantycznych, 80% haseł pozytywistyczno-młodopolskich, 70% haseł współczesnych - te ostatnie uzupełniono nazwiskami pisarzy najmłodszych, nie objętych listą "SWPP".

Teksty poszczególnych haseł zachowują podstawowy schemat "Korbutowy": życiorys, twórczość, opracowania. Utrzymuje się w zasadzie chronologiczny porządek w układzie bibliografii podmiotowej i przedmiotowej. Życiorysy poddane będą pewnemu sprobematyzowaniu i syntetycznym skrótom. W bibliografii podmiotowej zabiegowi selekcji ulegają głównie informacje dotyczące niektórych mniej ważnych wydań utworów, zawartości

zbiorów i wydań zbiorowych, spisy czasopism, przekładów, korespondencji. Utwory pisarzy nie związane z literaturą lub mające charakter serijny czy masowy (drobne wierszyki dla dzieci, literatura dewocyjna itp.) omawia się zbiorczo lub w ogóle pomija. Największej selekcji dokonuje się w bibliografii przedmiotowej, z której wyeliminowane będą mało ważne recenzje, przyczynki sprawozdawcze, wzmianki w prasie codziennej itp., a uwzględnione głównie opracowania najnowsze i najbardziej kompetentne.

W stosunku do danych w "NK" i "SWPP" wprowadzone zostaną uzupełnienia i – w razie potrzeby – poprawki do biografii i twórczości, a do opracowań – nowe, ważniejsze pozycje opublikowane po wydaniu tomów "NK" i "SWPP" lub te, które ukażą się do końca roku 1978.

Prof. dr Jarosław Maciejewski

„SŁOWNIK PSEUDONIMÓW PISARZY POLSKICH”

W Instytucie Badań Literackich PAN powstaje "Słownik pseudonimów pisarzy polskich" pod naczelną redakcją prof. dra hab. Edmunda Jankowskiego. Opiekę nad poszczególnymi działami sprawują: dr hab. Tadeusz Witczak (okres staropolski), dr hab. Elżbieta Aleksandrowska (Oświecenie), dr Cecylia Gajkowska (Romantyzm), dr Jan Józef Lipski (Pozytywizm, Młoda Polska) oraz dr Jadwiga Czachowska (współczesność).

Pomysł opracowania nowego słownika pseudonimów pisarzy polskich narodził się w Pracowni Dokumentacji i Edytorstwa XIX wieku Instytutu Badań Literackich PAN dość wcześnie: przy bibliografowaniu zawartości literackiej czasopism XIX i XX w. prowadzono równocześnie poszukiwania rozwiązań pseudonimów. Były to jednak prace wyrywkowe, niekompletne. Konkretna realizacja tego zamierzenia rozpoczęła się w r. 1968, początkowo w bardzo skromnym zakresie, a na szerszą skalę – po sformułowaniu przez redaktora naczelnego, prof. Edmunda Jankowskiego, głównych zasad i koncepcji naukowej słownika w referacie pt. "Słownik pseudonimów, czyli larva detracta"¹.